

Ungir
Umhverfissinnar

ungir@umhverfissinnar.is
umhverfissinnar.is

Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis

Alþingishúsinu

101 Reykjavík

Reykjavík, 27. Febrúar, 2024

Umsögn Ungra umhverfissinna um

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um loftslagsmál, nr. 70/2012 (aukinn metnaður og gagnsæi).

Um frumvarpið í heild og markmið þess

Ungir umhverfissinnar telja brýna þörf til að uppfæra loftslagsmarkmið Íslands, sem og aðhald og gagnsæi í framkvæmd þeirra og fagna því þessu frumvarpi og innihaldi þess. Þó að flest sem kemur fram í þessum lögum sé jákvætt er ýmislegt sem mætti skerpa á.

UU vilja áréttta að þó lagasetning sem þessi sé skref í rétta átt þá sé margt í þessum málaflokki sem enn þarfnast mikilli umbóta, þar ber fremst að nefna fjárveitingar til málaflokksins og aðgerða til að sporna gegn losun gróðurhúsalofttegunda. Löngu er orðið tímabært að stjórnvöld taka þessa helstu vá samtímans alvarlega, lýsi yfir neyðarástandi í loftslagsmálum og beiti sér af fullum krafti í þeim efnum.

Annað sem UU telur að skorti í frumvarp þetta er að tekið sé tillit til samfélagslegra og vistfræðilegra áhrifa loftslagsaðgerða. Við leggjum til að grein sé bætt við í lögina er varðar jafnréttisáhrif aðgerða í loftslagsmálum en með því er stuðlað að jákvæðum samfélagslegum áhrifum þeirra. Hér má til dæmis nefna að jákvæð samfélagsáhrif uppbyggingar á almenningsamgöngum sem snerta alla samfélagshópa eru áhrifameiri en niðurgreiðsla rafmagnsbíla. Einnig ætti að taka tillit til jákvæðra og neikvæðra áhrifa loftslagsaðgerða á náttúru og vistkerfi. Til dæmis er

endurheimt votlendis mjög áhrifarík loftslagsaðgerð sem skilar í leiðinni miklum ávinningi í endurheimt mikilvægra vistkerfa. Loftslagsmál og náttúruvernd eru samofnir málaflokkar og í raun órjúfanlegir hlutar af einni heild.

Um 1. grein

UU fagna því að markmið Parísarsáttmálans um að takmarka hlýnun Jarðar innan við 1,5°C miðað við upphaf iðnbyltingar, sem og frekari töluleg markmið séu fest í lög. Aftur á móti teljum við að markmið um losun vegna landnotkunar séu ekki nægilega vel skilgreind.

Um 2. grein

UU styðja 2. grein í heild sinni en benda á að til að stjórnvöld geti uppfyllt þessa aðgerðaskyldu er nauðsynlegt að stöðuskýrsla aðgerðaráætlunar í loftslagsmálum þjóni sínu hlutverki, en hún býr yfir alvarlegum vanköntum í núverandi mynd, líkt og kemur fram í [rýni Loftslagsráðs](#). Í núverandi mynd virkar stöðuskýrsla aðgerðaráætlunarinnar ekki sem það stjórnæki sem henni er ætlað að vera þar sem hún sýnir ekki hver raunverulegur árangur hefur verið, þ.e.a.s. hve miklum samdrætti í losun aðgerðirnar stuðla að. Til að tryggja aðgerðaskyldu þarf því að endurskoða árangursmælikvarða aðgerðaráætlunarinnar og tengja þá við greiningu á losun gróðurhúsalofttegunda til að mæla raunárangur í samdrætti og geta tekið ákvarðanir um hertar aðgerðir ef þörf er á.

Um 3. grein

Í 1. mgr. er talað um “ólíka geira samfélagsins” og teljum við þurfa að skýra betur hvað átt er við með „geira“ og þá hvaða geira um er að ræða. Til viðbótar þykir okkur afar mikilvægt að samráði sé átt við alla viðeigandi hagaðila en ekki bara hina ýmsu geira. Samráð við frjáls félagasamtök og almenning hefur verið mjög ábótavant við vinnslu aðgerðaáætlana í loftslagsmálum til þessa og nauðsynlegt að breyta þeirri venju.

Um 4. grein

Mjög jákvætt er að eigi sjaldnar en árlega skuli fara fram sérstök umræða um loftslagsmál á Alþingi en við leggjum til að orðalaginu verði breytt þannig að slíkar umræður fari fram helst tvisvar á ári þó eigi sjaldnar en einu sinni á ári. Loftslagsmál eru eitt mikilvægasta málefni samtímans og ætti þ.a.l. að fá aukið vægi í umræðum Alþingis.

Þegar nefnt er að hagaðilar skuli vera hafðir með er mikilvægt að það eigi líka við um ungt fólk (sbr. 63. grein Glasgow Climate Pact sem samþykkt var á COP26 í Glasgow). Þeir einstaklingar sem valdir eru sem fulltrúar ungs fólks skulu hafa viðeigandi reynslu og þekkingu á loftslagsmálum.

Fyrir hönd Ungra umhverfissinna,

Finnur Ricart Andrason

Finnur Ricart Andrason,
Forseti UU

Snorri Hallgrímsson

Snorri Hallgrímsson
Ritari UU